

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж рр 69/21
14.5.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Снежане Живковић, председника већа, Милице Аксентијевић и Радмиле Ђурић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ... бр..., кога заступа Драган Милановић, адвокат из Вршца, Војнички трг 1, против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Привредни суд у Панчеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, Гимназијска 7, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Основног суда у Вршцу Прр1 131/20 од 12.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 14.5.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Основног суда у Вршцу Прр1 131/20 од 12.03.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу, на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, исплати износ од 494.294,30 динара, који износ представља висину неисплаћеног потраживања утврђеног Закључком о листи утврђених и признатих потраживања од 06.07.2011.године, са законском затезном каматом од 21.01.2020. године, као дана подношења тужбе до исплате, умањен за евентуално наплаћене износе по том основу, из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова, у року од 15 дана, под претњом принудног извршења. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 39.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Против првостепене пресуде тужена је благовремено изјавила жалбу,

побијајући је у целости из свих разлога прописаних одредбом члана 373. став 1. Закона о парничном поступку. Жалбене разлоге је образложила, жалбене предлоге изнела и трошкове другостепеног поступка одређено тражила.

Испитујући побјану пресуду у смислу одредаба члана 386. Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС", бр.72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/13-одлука Уставног суда, 55/14, 87/18, 18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужене неоснована.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, због којих би се побјана одлука морала укинути, а жалбом тужене се не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, које се изјављеном жалбом суштински не доводи у сумњу, тужилац је 21.01.2020. године поднео тужбу у овој парници, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у стечајном поступку Ст 17/11 који је, над стечајним дужником Земљорадничком задругом "ББ"..., .., отворен решењем од 30.03.2011. године, пред Привредним судом у Панчеву. Решењем Привредног суда у Панчеву Р4 1263/2019 од 20.9.2019. године, усвојен је захтев тужиоца и утврђено да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Панчеву Ст – 17/2011, те је наложено поступајућем судији да у року од четири месеца предузме све мере ради окончања стечајног поступка. Тужилац је бивши радник стечајног дужника. Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Панчеву 2 Ст – 17/2011 од 6.7.2011.године утврђена су потраживања стечајних поверилаца и тужиоцу је признато потраживање различног повериоца у укупном износу од 494.294,30 динара, од тога на име главног дуга износ од 334.228,50 динара, на име камате износ од 160.065,80 динара, која је обрачуната од 01.08.2008.године до 30.03.2011.године (дан отварања стечајног поступка). На испитном рочишту од 06.07.2011. године, тужиоцу је признато потраживање у износу од 494.294,30 динара, које је сврстано у трећи исплатни ред. У време отварања стечајног поступка дана 30.03.2011.године, стечајни дужник је био претежно у друштвеној својини, са друштвеним капиталом од 96,61% и задружним капиталом од 3,39%. У досадашњем току стечајног поступка није било намерења поверилаца.

Полазећи од изложеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев тужиоца основан сагласно одредбама чл. 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року, имајући у виду да орган тужене Привредни суд у Панчеву није благовремено спровео стечајни поступак који је, према одредби чл. 8. Закона о стечају, хитан. Сагласно члану 32. Устава Републике Србије, те члану 155. Закона о облигационим односима - ЗОО, који регулише накнаду штете, првостепени суд је оценио да је тужена као правно лице, сходно члану 172. став 1. ЗОО, пасивно легитимисана и у складу са

чланом 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року објективно одговорна за обештећење тужиоца, као странке у поступку чије право на суђење у разумном року, заштићено чланом 1. и чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, чланом 32. Устава Републике Србије и чланом 10. ЗПП, није поштовано.

Правилно првостепени суд закључује, након што је на основу савесне и брижљиве оцене доказа у смислу члана 8. ЗПП правилно и потпуно утврдио чињенично стање и на њега правилно применио материјално право, да је тужена дужна да накнади штету тужиоцу због повреде права на суђење у разумном року.

Уставом Републике Србије прописано је:

- да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега (члан 32. став 1.);

- да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (члан 58. став 1.);

- да су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују (члан 16. став 2.); као и

- да се одредбе о људским и мањинским правима тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење (члан 18. став 3.)

- да се јемче приватна, задружна и јавна својина, а постојећа друштвена својина претвара у приватну својину под условима, на начин и у роковима предвиђеним законом (члан 86.).

Законом о заштити права на суђење у разумном року (“Службени гласник РС”, бр. 40/15 - ступио на снагу 1.1.2016. године), чланом 31, прописано је: да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење (став 1.); да поред одредаба закона којим се уређују облигациони односи, суд примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року (став 2.); те да је одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року објективна (став 3.).

Законом о стечају (“Службени гласник РС”, бр. 104/09, 99/11, 71/12 – одлука Уставног суда, 83/14, 113/17, 44/18, 95/18) прописано је: да је циљ стечаја најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине (члан 2.); да стечај омогућава колективно и сразмерно намирење стечајних поверилаца, у складу са овим законом (члан 3.); да се у стечајном поступку свим повериоцима

обезбеђује једнак третман и равноправан положај поверилаца истог исплатног реда односно исте класе у поступку реорганизације (члан 4.); да се стечајни поступак спроводи тако да омогући остваривање највеће могуће вредности имовине стечајног дужника и највећег могућег степена намирења поверилаца у што краћем времену и са што мање трошкова (члан 5.); да по отварању стечајни поступак спроводи суд по службеној дужности (члан 6.); да се на питања која нису посебно уређена овим законом, сходно примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује парнични поступак (члан 7.); као и да је стечајни поступак хитан (члан 8.). Одредбама члана 85. истог закона прописано је, између осталог, и да: за необезбеђена потраживања у стечајном поступку, обрачунавање уговорених и затезних камата престаје даном отварања стечајног поступка (став 1.); да ако после измирења свих потраживања постоје расположива средства за исплату, стечајни судија одобрава обрачунавање и плаћање камате стечајним повериоцима и за период после отварања стечајног поступка и обрачунавање и плаћање камате обезбеђених поверилаца које нису измирене из реализоване вредности предмета обезбеђења (став 3.); и да се камата из става 3. овог члана обрачунава по прописима којима се одређује стопа законске затезне камате из облигационих односа, при чему се камата свим стечајним повериоцима исплаћује сразмерно, независно од исплатних редова (став 4.).

С обзиром на изложене околности, битно је разјаснити и питање да ли је тужена Република Србија пасивно легитимисана за накнаду штете коју тужилац потражује, и то у целокупном траженом износу. С тим у вези, Апелациони суд у Београду је, као уосталом и Врховни касациони суд (Спп 6/16 од 2.11.2018. године, Спп 9/19 од 1.10.2019. године, Закључак Грађанског одељења Врховног касационог суда од 2.11.2018. године, решење Врховног касационог суда Рев 1028/19 од 4.4.2019. године) и Уставни суд (одлука Уж 1712/10 од 21.3.2013. године, између осталог, која је објављена у “Службеном гласнику РС”, број 87/13 од 4.10.2013. године, Уж 7912/14 од 9.6.2016. године, Уж 2641/16 од 16.6.2016. године) везан одлукама Европског суда за људска права, како је то прописано чланом 18. став 3. Устава Републике Србије, јер су оне саставни део правног поретка Републике Србије, у складу са цитираном одредбом члана 16. став 2. Устава Републике Србије.

Тако је пресудом Европског суда за људска права *Качанор и други против Србије* од 15.1.2008. године, као и решењем Уставног суда Уж 2641/16 од 16.6.2016. године, констатовано да Република Србија одговара за пуни износ досуђен правноснажном пресудом по којој се запослени није могао наплатити, а ако је део наплаћен у стечају, одговара за преостали износ, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. При томе није од утицаја да ли је над послодавцем (стечајним дужником) окончан стечај, а у случају да Република Србија исплати потраживање бившим запосленима, она ступа у поступак стечаја предузећа са већинским друштвеним, односно државним капиталом на место радника, по његовој пријави, и у стечају остварује део износа који је сразмеран могућностима стечајне масе. Такође,

држава је непосредно одговорна за дугове предузећа под државном управом чак и након њихове приватизације, или поништаја приватизације, под условом да је судска одлука у питању постала правоснажна када је предузеће радило као лице под управом државе. У одлуци *Јовичић и други против Републике Србије* од 13.1.2015. године (“Службени гласник РС”, број 44 од 20.5.2015. године, став 36) Европски суд за људска права, позивајући се и на одлуку *Маринковић против Србије* од 22.10.2013. године (представка 5353/11), наводи да је држава непосредно одговорна за дугове предузећа под државном управом чак и након њихове приватизације, под условом да је судска одлука у питању постала правоснажна када је предузеће радило као лице под управом државе (видети *Маринковић*, цитирана у горњем тексту, став 39), као и да је држава непосредно одговорна за дугове предузећа под државном управом, чак и када је предузеће радило као приватно лице када је неизвршена судска одлука постала правоснажна ако је приватизација у питању касније поништена (исто).

Нису основани жалбени наводи да је стечајни дужник организован као земљораднички задруга, па његова имовина има облик задружне својине, што подразумева, да се у конкретном случају не ради о правном лицу са већинским друштвеним, односно државним капиталом.

Према утврђеном чињеничном стању, а наиме, према решењу о отварању стечаја од 30.03.2011.године и пресуди ВКС Прев 369/17 од 10.5.2018.године, већински удео у капиталу стечајног дужника је друштвена својина, а потраживање тужиоца настало је за време док је стечајни дужник пословао капиталом у друштвеној својини, што је потврђено извештајем повереника Агенције за лиценцирање стечајних управника од 14.2.2020. године, да је у моменту отварања стечајног поступка стечајни дужник био претежно у друштвеној својини. По мишљењу другостепеног суда, правилно је првостепени суд утврдио да је Земљорадничка задруга "ББ" у стечају привредни субјект са већинским друштвеним капиталом и правилно закључио да је тужена пасивно легитимисана за накнаду материјалне штете тужиоцу. Поред тога, стечај спроводи повереник стечајног управника, који је најпре била Агенција за приватизацију, а након измене Закона о стечају, Агенција за лиценцирање стечајних управника - установе надлежне за спровођење стечаја над лицем које је у већинској друштвеној својини према одредби члана 11д Закона о агенцији за приватизацију ("Службени гласник РС" бр.30/01....85/15). Тек ступањем на снагу Закона о задругама ("Службени гласник РС", бр.112/2015) имовина задруга, а тиме и земљорадничке задруге, дефинише се као задружна, док је претходно важећим прописима (који регулишу рад земљорадничких задруга) имовина задруге могла бити у друштвеној својини. Како је у тренутку отварања стечаја 30.3.2011.године стечајни дужник био правно лице са већинским друштвеним капиталом, то је тужена одговорна за штету чија се накнада тражи у овој парници.

Како тужилац, као последицу повреде права на суђење у разумном року, трпи имовинску штету у висини ненаплаћеног потраживања које му је утврђено

у стечајном поступку, у које је урачуната и законска затезна камата обрачуната до дана отварања стечајног поступка, сагласно одредби члана 85. став 3. Закона о стечају, то тужена дугује тужиоцу, на тако обрачунато и признато потраживање, и затезну камату и то од када ју је тужилац позвао на исплату, односно од дана подношења тужбе, у смислу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 324. у вези са чланом 277. ЗОО, како је првостепени суд и одлучио ожалбеним пресудом.

Због тога тужена жалбом неосновано побија првостепену пресуду у делу којим је тужиоцу досуђена законска затезна камата на износ главног потраживања. Основ потраживања тужиоца у овој парници није накнада штете из радног односа, а није ни дуг утврђен у стечајном поступку. У конкретној парници за накнаду имовинске штете ради се о новом захтеву проистеклом из повреде права на суђење у разумном року, који представља ново потраживање. Поред тога, то потраживање није усмерено према стечајном дужнику, већ према туженој Републици Србији јер је она објективно одговорна за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року.

Неосновано је и указивање тужене да је, због забране досуђивања камате на камату, незаконито досуђивање затезне камате на део потраживања утврђеног у стечају који представља обрачунату затезну камату на износ главног дуга, као и да то право тужилац никада не би остварио у стечајном поступку да је предметни стечајни поступак окончан по редовном току ствари. Потраживање које тужилац захтева од тужене у овој парници представља имовинску штету у јединственом новчаном износу, коју је тужилац претрпео неисплатом утврђеног потраживања у стечајном поступку, за шта је одговорна тужена, па првостепени суд правилно закључује да тужиоцу припада затезна камата на целокупни износ потраживања сходно члану 277. ЗОО.

Остали наводи жалбе били су предмет правилне оцене првостепеног суда, чије разлоге прихвата и овај суд, због чега их посебно не образлаже.

Не могу се прихватити наводи жалбе тужене да је суд неосновано досудио трошкове тужиоцу јер је она наводно злоупотребила своје право и водила одвојене парнице због повреде права на суђење у разумном року у истом стечајном поступку, најпре за накнаду неимовинске штете, а затим у овом поступку за накнаду имовинске штете. Досуђени трошкови су стварни трошкови тужиоца који је у овој парници био заступан од стране пуномоћника адвоката, у којој суд одлучује, сагласно члану 2. ЗПП, у границама постављеног захтева, сходно успеху парничних странака у спору, а тужилац је у овом поступку успео, па тужиоцу, сходно члану 153. истог закона, припада накнада трошкова за вођење ове парнице.

Неосновани су и жалбени наводи тужене да у конкретном случају није било потребе за одржавањем више од једног рочишта, нити за улагањем додатних поднесака, јер се наводно не ради о сложеној правној ствари. Пре

свега, конкретан спор, иако припада групи репетитивних спорова, никако се не може сматрати једноставним. Осим тога, на врсту и број радњи које предузимају парничне странке и суд не утиче само сложеност спора, већ и одређене околности током поступка које производе процесне ситуације, условљавају предузимање одређених радњи и захтевају одређено време. Због тога се радње предузете у овом поступку (више од једног рочишта и једног поднеска) не могу у целости нити у претежном делу сматрати непотребним или нецелисходним.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је на основу одредаба чланова 390. ЗПП и 401. тачка 2. истог закона одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Одлучујући о захтеву тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка, Апелациони суд у Београду је оценио да јој накнада тих трошкова не припада, с обзиром на то да је жалба тужене неоснована, због чега је применом члана 165. став 1. у вези са чланом 153. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

Председник већа-судија
Снежана Живковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић